

Markedsrapport Spanien

Baggrund

Spanien er Europas fjerdestørste økonomi efter Italien og Danmarks tolvte største eksportmarked. Siden Franco-militærdiktaturet endte i 1978 har Spanien udviklet sig til et stabilt og velstående demokrati, hvis økonomi dog har oplevet nogle omskiftelige perioder med både kraftig vækst, stagnation, og senest en længerevarende recession. Spanien blev medlem af EF i 1986 og i 1999 trådte landet ind i Euro-samarbejdet. Siden den finansielle krise indtraf i 2008 har Spanien kæmpet for at få økonomien på ret køl under EU's sparekniv. I 2014 toppede Spaniens arbejdsløshed og offentlige gæld og de økonomiske fundamentale strukturer er siden blevet løbende styrket.

Spanien er EU-venlig på tværs af politiske partier på trods af EU's hårde sparekrav, hvilket er med til at forklare, at det er lykkedes skiftende regeringer at få økonomien på fode igen. I 2018 og 2019 forventes det at økonomien vil vokse med henholdsvis 2,6% og 2,3%.

Tabel 1: Økonomiske nøgletal for Spanien

	2015	2016	2017	2018 (skøn)	2019 (skøn)	2020 (skøn)
Real BNP-vækst (pct.)	1,4	3,7	3,2	3,0	2,6	2,3
Inflation (pct.)	-1,1	-0,1	1,4	1,2	2,3	1,9
Arbejdsløshed (pct.)	24,4	22,1	19,6	17,2	15,3	13,4
Offentlig budgetbalance af BNP (pct.)	-6,0	-5,3	-4,5	-3,1	-2,7	-1,9
Offentlig gæld (brutto) af BNP	100,4	99,3	99,0	98,1	96,5	95,0
Betalingsbalancens løbende poster af BNP (pct.)	1,0	1,1	2,3	1,9	1,0	0,9

Kilde: EIU, november 2018

Udgivet af: Dansk Erhverv i samarbejde med EKF – Danmarks Eksportkredit

Økonomisk udvikling

Spanien oplevede kraftig økonomisk vækst gennem 00'erne, som især var drevet af en lav rente, der skabte høj aktivitet i bygge- og anlægssektoren samt kraftigt stigende boligpriser. Selvom handelsbalanceunderskuddet og konkurrenceevnen blev forværret, kunne høje skatteindtægter fra bolig og byggesektoren finansiere det stigende offentlige forbrug. I 2008 blev Spanien ramt af den finansielle krise, og det blev det klart, at Spanien havde levet over evne. Resultatet blev en vedvarende recession, der varede indtil 2014, samt et BNP og privat forbrug, der lå henholdsvis 9% og 14% under niveauet før krisen. Efter seks år under sparekniven med reformer af det finansielle system og arbejdsmarkedet, tårn høj arbejdsløshed og gældsniveauer, adskillige konkurser, bankred-

ningsaktioner og en EUR 100 mia. stor redningspakke fra EU er Spansk økonomi stabiliseret. Med en mere balanceret økonomi, hvor lønvæksten og inflation er væsentlig lavere end før krisen, er Spanierne nu begyndt at se frem ad igen.

Siden 2014 har Spanien økonomiske vækst været 2,8% om året, hvilket er den højeste vækstrate blandt de større økonomier i EU og primært drevet af fremstillings- og industrisektoren. Spanien har også fået styr på sin offentlige gæld, der toppede på 100,4% af BNP i 2014 og siden forventes at falde til 96,5% af BNP i slutningen af 2018. Væksten i Spanien fordeler sig ujævnt på tværet af landet og er mest koncentreret omkring de større byer, hvor områderne omkring Madrid, Barcelona, og Bilbao er de største vækststog indenfor industri, fremstilling og finans. I det senere år er der også begyndt at skyde mange innovative start-ups op omkring Sevilla og Valencia.

Turisme udgør 16% af Spaniens økonomi, og landet er verdens anden største turistnation efter Frankrig. Turismen er steget de senere år, dels på grund af flere turister fra Asien, men også på grund af den forværrede sikkerhedssituation i Mellemøsten og Nordafrika. Farmaceutiske produkter og biler er Spaniens primære eksportvarer. I 2017 producerede Spanien 2,3 mio. biler. Det gør landet til verdens syvende største bilproducent. Spanien producerer store dele af Europas grøntsager på primært overrislede marker, hvilket er en vigtig indtægtskilde specielt i de sydlige og mere regioner områder som i Andalusien. Spanien er også storproducent af citroner, oliven og vin. Energiselskaber som Iberdrola, Gamesa (nu opkøbt af Siemens), og Repsol har også været med til at sætte Spanien på verdenskortet. Spanien har kun en lille produktion af fossile brændsler, hvorfor Spanien er næsten fuldstændig afhængig af udlandet i forhold til import af olie, gas og kul. Når priser på fossile brændsler stiger er det med til at bremse den økonomiske vækst. Dette forhold har været en stor driver bag Spaniens satsning på øget elektrificering og satsning på vedvarende energi.

Tabel 2: **Spaniens handelsforhold til Danmark**

Dobbeltbeskatningsaftale med Spanien	Nej
Spanske investeringer i Danmark (beholdning 2. kvartal 2018)	11,6 mia. DKK
Danske investeringer i Spanien (beholdning 2. kvartal 2018)	31,2 mia. DKK
Dansk vareeksport til Spanien 2017	14,9 mia. DKK.
Dansk tjenesteeksport til Spanien 2017	7,4 mia. DKK.
Dansk vare- og tjenesteeksport til Spanien 2017	22,3 mia. DKK.
Dansk vareimport fra Spanien 2017	9,9 mia. DKK.
Dansk tjenesteimport fra Spanien 2017	13,4 mia. DKK.
Dansk vare- og tjenesteimport fra Spanien 2017	22,3 mia. DKK.
Danske datterselskaber i Spanien 2016	596 (43.201 ansatte i alt)

Kilde: SKAT og Danmarks Statistik

Tabel 3: Eksportudsigt for Spanien

	2018 (skøn)	2019 (skøn)	2020 (skøn)
Vækst i dansk vareeksport til Spanien (pct.)	3,5	4,8	5,7
Vækst i dansk tjenesteeksport til Spanien (pct.)	2,3	0,3	1,2
Vækst i vare- og tjenesteeksport til Spanien (pct.)	3,1	3,3	4,3

Kilde: Udenrigsministeriet

Politisk udvikling

Siden 1978 har Spanien været et konstitutionelt monarki med et parlamentarisk demokrati. Parlamentet består af to kamre, nemlig senatet og kongressen. Senatet består af 255 medlemmer, der repræsenterer borgerne territorielt. Kongressen består af 350 medlemmer, der repræsenterer borgerne i antal. Der er parlaments- og regionsvalg hvert fjerde år, og det er kongressen der vælger premierministeren.

Siden juni 2018 har premierministeren været Pedro Sánchez fra socialistpartiet (PSOE). Pedro Sánchez overtog premierministerposten fra Mario Rajoy, fra det konservative folkeparti (PP), der mistede posten i et mistillidsvotum. Flere personer med tilknytning til hans parti blev fundet skyldige i korruption. Parlamentet stemte for mistillidsvotummet, og derfor står den 46-årige Pedro Sanchez nu i spidsen for en regering, der med blot 84 ud af 350 sæder i parlamentet får svært ved at gennemføre sin politik.

Efter seks år med mådehold under ledelse af den konservative Mario Rajoy, der førte Spanien ud af den finansielle krise, har den nye premierminister Pedro Sanchez fået spenderbukserne på, så spanierne nu kan mærke, at der er kommet en socialistisk regering til magten. Sánchez har allieret sig med Pablo Iglesias, leder af det venstreorienterede og populistiske parti Podemos, der bl.a. ønsker at hæve mindstelønnen 22 pct. Indtil videre er budgettet blevet afvist i parlamentet, og det er svært at se, hvor Sanchez og Iglesias skal finde stemmerne henne. Premierministeren har sagt, at han vil blive siddende til næste valg i 2020, men der er allerede snak i krogene om et tidligt parlamentsvalg i 2019.

Der findes fire store partier i Spanien, som foruden de tre ovennævnte partier tæller det venstreorienterede separatistparti ERC, der går ind for catalansk løsrivelse af Spanien. I efteråret 2017 eskalerede konflikten mellem den catalanske regionalregering og centralregeringen i Madrid efter at separatisterne i Catalonien havde afholdt en folkeafstemning om Cataloniens løsrivelse af Spanien, der senere blev dømt forfatningsstridig.

Det endte med at den daværende borgmester, Carles Puigdemont, måtte flygte til Belgien og centralregeringen i Madrid udskrev nyvalg. Spændingen mellem regionalregering og centralregeringen er dog mindsket siden, men der er risiko for nye uroligheder vil opstå i forbindelse med det kommende parlamentsvalg og det retslige efterspil, der venter de politikere som står bag den forfatningsstridige valg om løsrivelse. Konflikten om catalansk løsrivelse udgør den største politiske risici i Spanien, men politikere i EU følger også sagen med bekymring, idet en løsrivelse af Catalonien kan sætte løsrivelsesbevægelser i gang i regioner som Baskerlandet, Norditalien, Flandern, Bretagne med flere.

Tabel 4: **Spanien på globale ranglister**

Forsknings- & udviklingsintensitet (totale investeringer i pct. af BNP)	25 (ud af 76)
WIPO's Global Innovation Index	28 (ud af 127)
World Economic Forum's Global Competitiveness Index	34 (ud af 137)
Transparency Internationals "Corruption by country"(efter laveste niveau)	42 (ud af 180)
Verdensbankens "Ease of doing business" (samlet score)	30 (ud af 190)
Verdensbankens individuelle parametre:	
Bureaukrati ved opstart af virksomhed (efter laveste niveau)	86 (ud af 190)
Adgang til kredit (efter nemmeste adgang)	73 (ud af 190)
Beskyttelse af mindretalsaktionærer (efter mest effektive beskyttelse)	30 (ud af 190)
Bureaukrati for virksomheder ved eksport/import (efter laveste niveau)	1 (ud af 190)

Kilde: Se kildehenvisning på sidste side

Tabel 5: **Markedsmuligheder**

Spanien er Danmarks 12. største eksportmarked, og landet er med sine 45 millioner indbyggere et attraktivt marked for danske eksportører. I 2016 og 2017 steg vareeksporten til Spanien med henholdsvis 5,2% og 8,9%. Det er 36% højere end i 2013, og man kan forvente yderligere stigninger som følge af Spanien høje vækstrater.

Eksporten til det spanske marked er bredt sammensat og består af alle større danske eksportsegmenter. Det gælder ikke mindst maskiner af forskellig slags, som også dækker over en betydelig eksport i segmentet energi- og miljøteknologi; et område der er kommet yderligere i fokus med de aktuelle olieprisstigninger. Andre store segmenter er landbrugsprodukter, farmaceutiske og medico-produkter samt tekstil- og designprodukter

Energi – Spanien er en stor importør af energi. Spanien har planer om at køre 70 pct. på vedvarende energi i 2030, hvilket vil betyde øgede investeringer især vind og solenergi. Cleantech er også et område Spanien satser stort på, og der forventes milliard store investeringer i de kommende år.

Sundhed - Det spanske sundhedsvæsen har de senere år gennemgået en markant udvikling og anerkendes internationalt som både professionelt og effektivt. Det spanske sundhedsvæsen er under øget decentralisering, hvilket kræver skarp fokus på effektivitet og reduktion af omkostninger, hvilket sammen med en aldrende befolkning giver muligheder for danske virksomheder.

Landbrug - er en vigtig strategisk sektor i Spanien og en af de største aftagere af dansk eksport til Spanien. Dette gælder såvel indenfor maskiner som levende dyr og næringsmidler.

Kilde: EKF

10 største danske eksportvarer til Spanien

Tabel 6: **Overkategorier**

1.	Medicinske og farmaceutiske produkter	2,2 mia. kr.
2.	Maskiner og -tilbehør til industrien	1 mia. kr.
3.	Beklædningsgenstande og -tilbehør	996 mio. kr.
4.	Elektriske maskiner og apparater; tilbehør	900 mio. kr.
5.	Fisk, krebsdyr, bløddyr og varer deraf	770 mio. kr.
6.	Kød og kødvarer	740 mio. kr.
7.	Mejeriprodukter og fugleæg	666 mio. kr.
8.	Kemiske materialer og produkter	618 mio. kr.
9.	Korn og kornvarer	535 mio. kr.
10.	Kraftmaskiner og motorer	474 mio. kr.

Kilde: Danmarks Statistik

Tabel 7: **Underkategorier**

1.	Blød hvede og blandsæd af hvede og rug, undt til udsæd	426,8 mio. kr.
2.	Brændselolie undt. til behandling ved en bestemt processer eller kemisk omdannelse	322,3 mio. kr.
3.	Statiske omformere	298,9 mio. kr.
4.	Frisk mozzarella, med et fedtindhold i ostemassen på <= 40%	253 mio. kr.
5.	Kød af hornkvæg, udbenet, fersk eller kølet	250,7 mio. kr.
6.	Enzymer og tilberedte enzymer	239,1 mio. kr.
7.	Dele, som udelukkende eller hovedsagelig anvendes til elektriske motorer,	222,6 mio. kr.
8.	Carbonfibre og varer af carbonfibre	203,8 mio. kr.
9.	Varer af jern og stål	161,2 mio. kr.
10.	Fedtsyremonoalkylestere, indhold af estere >= 96,5 procent	149,3 mio. kr.

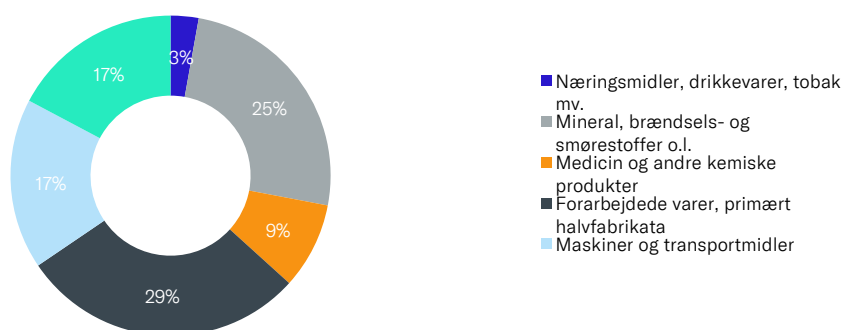
Kilde: Danmarks Statistik

Tabel 8: **Modtagere af dansk vareeksport 2017, rangeret**

1.	Tyskland	102 mia. kr.
2.	Sverige	78,5 mia. kr.
3.	Storbritannien	53,8 mia. kr.
9.	Polen	20,1 mia. kr.
10.	Italien	17,2 mia. kr.
11.	Finland	15,6 mia. kr.
12.	Spanien	14,9 mia. kr.
13.	Japan	14,1 mia. kr.
14.	Belgien	11,7 mia. kr.
15.	Australien	7,6 mia. kr.

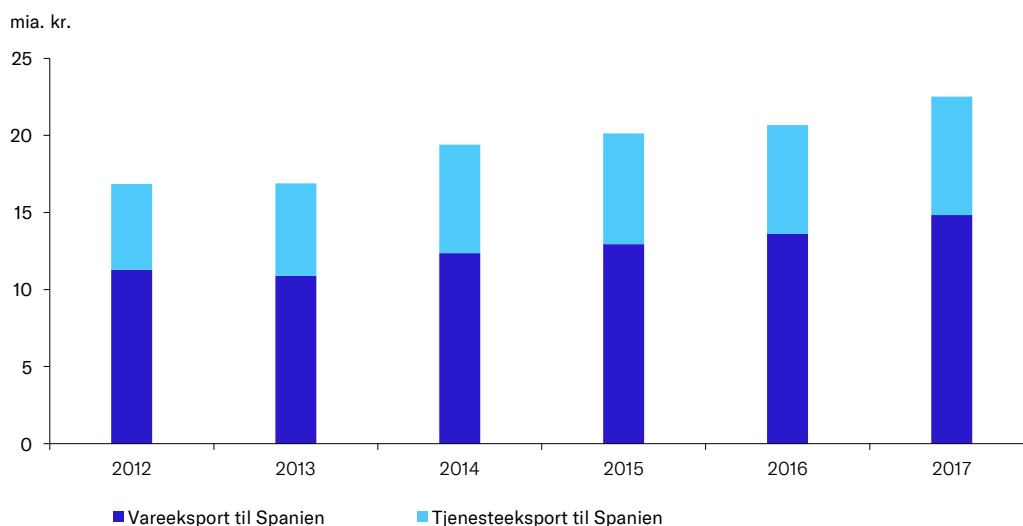
Kilde: Danmarks Statistik

Figur 1: Hovedkomponenter i den danske vareeksport til Spanien fra dec. 2017 til aug. 2018

Kilde: Danmarks Statistik og Udenrigsministeriets eksportudsigts for Spanien

Figur 2: Dansk vareeksport til Spanien fra 2012 til 2017

Kilde: Danmarks Statistik

Om Markedsrapport

Markedsrapport er en del af Dansk Erhvervs løbende overvågning af de internationale markeder og udkommer i opdateret version hvert kvartal. Publikationen udarbejdes i samarbejde med en gruppe samarbejdspartnere, der besidder en helt særlig viden om handels- og forretningsvilkår på de vigtigste danske eksportmarkeder. Samarbejdspartnerne er:

EKF – Danmarks Eksportkredit

Har du brug for en kredit til at udvikle din virksomhed eller levere en ordre til en kunde i udlandet? Har din eksportkunde brug for finansiering for at kunne købe dine varer? EKF er Danmarks Eksportkredit, og vi hjælper danske virksomheder frem i verden ved at finansiere jeres forretninger og tage de risici, der kan være forbundet med at handle med andre lande. Som en del af vores arbejde vurderer vi løbende økonomisk og politisk risiko på de fleste eksportmarkeder. Kontakt EKF på 35 46 26 00 eller besøg på www.ekf.dk, hvis din virksomhed har brug for finansiering til eksport eller er underleverandør til eksport.

Det Dansk-Tyske Handelskammer (www.handelskammer.dk)

Udenrigsministeriet (www.um.dk)

Markedsrapport er baseret på en række solide statistikkilder, som Dansk Erhverv finder troværdige: Danmarks Statistik, Eurostat, IMF, WTO, OECD, Danmarks Nationalbank, Verdensbanken og The Economist Intelligence Unit. Gengivelse af materiale fra Markedsrapport skal ske med Dansk Erhverv anført som kilde.

For yderligere information om Markedsrapport, herunder om muligheden for at blive samarbejdspartner, kontakt venligst Michael Bremerskov Jensen, chefkonsulent, EU & International, Dansk Erhverv, på tlf. +45 31 75 24 00 / e-mail: mje@danskerhverv.dk.

For mere om Dansk Erhverv se vores hjemmeside på: www.danskerhverv.dk